

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătitate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Sibiu, 17 Octombrie.

În Dumineca trecută Germania a sărbătorit o zi de glorie pentru armata sa, o zi de glorie a bărbatului, care a regenerat armata, și o a pus la trepta stimată, de care are respect întrăgă Europa.

La sărberea acésta de glorie a luat parte tot ce a avut puternicul imperiu mai bun și mai ales. Împăratul a dat ordin, ca manifestațiunile se ia caracterul cel mai sărbătoresc posibil, și ca la un semn magic s'au intrunit reuniunile de tot soiul, și au adus omagii bărbatului, care a condus armata germană din glorie în glorie.

Cu ore care sfîlă am privit noi la măsurile grandioase luate pentru sărberea aniversarei de 90 de ani a nașterii lui Moltke: „Arma virumque cano” ne sunau în urechi de săptămâni de zile, și cu drept cuvânt se poate întreba omul: Pentru-ce atâta de manifestațiune, pe o basă, ca și care nu s'a făcut nici în onórea bêtrenului Wilhelm, nici la aniversarea de 70 de ani a nașterii lui Bismarck.

Figura lui Moltke va rămâne încă multă vreme figura cea mai populară în sinul poporului german.

Lucrare intensivă fără șgomot și fără reclamă un lucru rar ați în viața unui muritoriu, implinirea datorințelor de militariu în timpul de rășboiu, și lucrare intensivă, fără șgomot, fără reclamă după rășboiul strălucit. În aceste puține cuvinte se concentrează caracterizarea bêtrenului Moltke.

Unui caracter atât de nobil cum este acesta i compete un grad mare de pietate și recunoștință. Și tocmai acesta este esplicarea cea mai potrivită pentru ce aniversarei de 90 de ani a nașterii acestui rar bărbat i s'a dat așa de mare importanță, pentru ce sărbările s'au arangiat pe basă așa de largă, ca și cum nu s'a făcut până acuma nici unuia dintre providențialii bărbați, cari au făcut unitatea Germaniei.

Grandioasa festivitate din Berlin a dat ansă bêtrenului Moltke, ca să-și deschidă gura, și să vorbescă.

Bărbatul cel serios și tăcut, care numai la rari ocașuni vorbea în parlament, și și atunci numai puțin, la ovațiunile ce i s'au făcut a vorbit și acum numai puțin, și cuvintele lui au fost consacrate păcei europene, după cum o înțelege posibilă bêtrenul Moltke.

„Si vis pacem, para bellum”.

În sensul acesta al anticilor a vorbit și Moltke. Popórele voesc pacea, pace durabilă, și acésta numai așa e posibilă, dacă vom fi înarmați dela creștet până la picióre, și dacă în manauera armelor

vom fi deprinși așa, ca în desteritate nime să nu ne fie superior.

În chipul acesta nime nu va cuteza se atace pre vecinul seu fără a provoca conflicte, al căror sfêșit nime nu l pôte prevedea. Înarmat din cap până în picióre, sum tare și nime nu se apropie de mine.

Sentața veche în chipul acesta o aplică marele strateg al secolului nostru, care e ađi sărbătorit deopotrivă de suveran și de poporul seu. Dacă vrei pace, fi gata în tot momentul de rășboiu, și cel puțin 50 de ani poporul german dacă voesc pace, trebuie să fie cu pușca la picior.

Acésta e adénca filosofie a bêtrenului Moltke și în acéste e cuprinsă situațiunea, sub care geme secul nostru. Avem o Europa militară sub greutatea careia se încovóie spinarea poporului, care contribuie pentru susținerea militarismului.

Conferința din Sibiu.

Cuvântul de deschidere al presidentului I. R. a ț și de următorul cuprins:

Domnilor!

În numele comitetului central electoral, esmis de conferința D-vóstră din anul 1887, Ve dic un „bine ați venit”. Ve aduc ferbintea-ne mulțămită, că în urma apelului nostru nesocotind nici asprimea timpului, nici spesele și ostenele drumului, ați alergat aprópe din tóte cercurile electorale locuite de români, spre a ve întruni astăzi în conferința generală, ca reprezentanți ai alegătorilor români din Ungaria și Transilvania.

V'am convocat și ne-am adunat dlor, în puterea dreptului, cel au tóte partidele din țera nóstă, de a se aduna și consulta asupra tuturor cestiunilor, cari stau în legătură cu programa lor.

Dacă în puterea acestui drept, conferința nóstă, întrunită pe terenul legal, va stăruí la schimbarea unor legi după părerea nóstă, — desastroase pentru iubita nóstă patrie, nedrepte și apăsătoare pentru națiunea română, nu va face alta, decât se va folosi de un drept, pe care îl au cetățeni în fiecare stat de drept.

Dacă am simțit necesitatea de a ne consulta împreună asupra mai multor cestiuni de interes public — n'a fost și nu pôte fi intențiunea comitetului D-vóstră de a Ve propune o alta programă, o alta atitudine politică, decât aceea pe care reprezentanții națiunei române — dela întroducerea dualismului încóce mai de multe-ori, după desbateri lungi și serioase — au statorit și au primit cu unanimitate.

Din contră comitetul D-vóstră cu considerare la situațiunea prezentă înășprítă, — vine a Ve ruga se perseverați în greaua luptă pentru drepturile politice și naționali și se o purtați cu dignitatea ce se cuvine unui popor de 3 milioane suflete.

Conferința generală din anul 1887 ne-a însărcinat cu elaborarea unui memorii, carele se cuprindă în sine tóte gravaminele poporului român, și cu substernerea lui la

sat pe corpul munților, incrustate și pietrificate, culori cenușii și roșetice a căror nuanțe diferite fac să reiasă culórea delicată și dulce a verdeței în timpul primăverei, unde vin se pască turme, cum încep zilele cele frumoșe.

Contele și contesa d'Argennes iubiau mult aceste locuri, unde Bernard venia în fie care an din copilăria lui și unde fusese cuibul cel dintăiu al tinerei lor iubiri. Temerea lor era că nu va plăcea Vilmei; acésta temere însă, era zădarnică:

Vilma crescuse întrun loc muntos, ea regăsi dar în locurile din Vivarais plăcerile din patria sa. Ea se obicinui repede, mai ales era fericită căci se găsia cu Bernard. Simția pentru el o grozavă pasiune: îl iubia la nebunie. Acésta simțire era foarte veche, dată din primul moment când l'a vădut. Iubirea acésta nu se arétase în imaginația și în inima sub forma acuíță, febrilă și puternică, în care se arétă acum; la dece ani nici imaginația nici inima nu sunt destul de cópte pentru pasiune. Începuse prin a se entusiasma, a simți un fel de nebunie de care nu și putea bine da sémă. Apoi când corpul Vilmei, se desvóltă, când sufletul ei se mări, când delicatele ei grații și curiosități inconsecvente ale feciórei luară prea de timpuriu locul candórei copilului, acest sentiment se transformă, și suferind impulsuniile unei naturi pasionate, devení iubire,

preainaltul tron, arătând totodată și cauzele, cari neau silit și ne silesc încă de a observa față de legislațiunea țerei — pasivitatea decretată.

Din raportul comitetului D-vóstră veți vedé motivele care ne-au reținut până astăzi de a satisface acestei însărcinări.

Alta cestiune de interes public, asupra careia am dorit a ne consulta împreună este nemulțămirea generală, provocată de un timp încóce: prin dese procese politice, prin tendințele forțate de magiarisare ale institutelor nóstre naționali de cultură, precum și prin persecuțiunea mai multor barbați fruntași de ai nostri, cari tóte tin în continuă iritație și agitațiune spiritele — spre cea mai evidentă daună a tuturor popórelor conlocuitoare,

Procesele politice și aruncarea în temniță pentru păreri politice au avut totdeuna cele mai triste urmări pentru țera și stăpânirea, care s'a folosit de acest mijloc extrem spre a suprima manifestațiunea opiniei unui popor asupra institutiunilor legilor și organelor statului.

Înt'un timp foarte scurt s'au intentat mai multe procese și cu estrema asprime au fost condamnați la temniță mai mulți redactori ai ziarelor nóstre pe basa unor ordonanțe excepționale din timpul domniei marțiale, — și aceste condamnări împreună cu persecuțiunea recentă a mai multora resuscită numai durerea vechei rane, care durere pătrunde inima poporului român, căci fie acestui popor sunt cei persecutați și prin nici o sumetenie de păragraf, simțul de iubire al unui popor pentru cei mai buni ai sei, nu se pôte stinge.

Cu cât va fi înădușit simțul de durere al unui popor, cu cât va fi mai oprítă manifestațiunea acestei dureri, cu atâta este mai mare pericolul, pentru-că inima lui nu va pôte suporta timp îndelungat durere preste durere,

Triste și amare împregiurări pentru locuitorii autoctoni ai iubitei și vechei nóstre patrii, — domnilor! și cu atâta mai mult avem se vă mulțămim, că la glasul nostru, toți cei chemați vați și adunat, căci înțelepta dvóstră atitudine și îngrijire au se reguleze mersul corabiei poporului nostru, ca sa nu se atingă nici de Scylla, nici de Caribdis.

Eată domnilor îngrijirile nóstre patriotice, problema cea grea, pe care dvóstră sunteți chemați ca să o deslegați.

După aceste am onóre a dechiara conferința deschisă

Ședința a II-a.

Se începe Marți la 4 ore p. m. și durează până la 7 ore. Locul presidial l'ocupă dl G. Pop și deschide ședința. Se dá cetire mai multor telegrame sosite dela „tinerimea română din Viena”, locuitorii din Oravița, Biserica albă, munții apuseni, Ofenbaia, Arad, Năsăud, Téca etc.

Raportorul comisiunei, de șd dl V. Babeș espune că nefind timp din ajuneri, ca să se pótă formula un raport inscriș, este încredințat a insgheba óre-cum acel raport. Conclusele, ce le va propune au fost primite din partea comisiunei în unanimitate.

Cu privire la programul din 1881, 1884, și 1887 fiind situațiunea mai agravată nu se pôte face un program mai moderat. Elementului român, ca un element vital nu-i este iertat a face concesii. De 17 secole de când au venit atâtea pericole asupra

o iubire ce nu se cunoscea la început din care is bucm de odată, adăpându se în singurătatea în care era condamnată a trăi și în lipsa lui Bernard! Din ziua când fu despărțită de el, și până în ziua când se întórse în Franția, îl iubise numai în mintea ei, trăind cu speranța de a fi iubită, și cu ajutorul unei imaginațiuni romantice și prefăcută, și clădia unui viitor bun, ușor și conform dorințelor ei, ținându-i loc de tot, și făcându-o nesimțitoare la onorurile pretendinților atrași de fermecătórea ei frumoșe determinând cu tóte voința contrarie a tatălui ei, de a nu se mărita.

Alături cu acésta iubire, un alt sentiment se desteptă și crescú în inima ei: ura. Măritându se cu Bernard, Angelica și căștigase în Vilma o mare dușmană, ea nu voi se uite perderea simțită. Acésta ură fu întocmai ca iubirea: crescú și se desvóltă alături cu ea.

Aceste deslușiri ar fi pôte zădarnice, dacă nu ne-ar face se înțelegem cu ce bucurie nespúșă și crudă Vilma intrase în casa Angelicéi, și ce dispoșițiuni aducea, prefăcute și ascunse sub masa unei recunoștințe fără margini, care confunda în aparență în acea îmbrățișare, femeia a cărei pacinica fericire îi era nesuferită, și pe omul a cărui iubire voia se o cucerescă.

(Va urmă),

FOIȚA.

Vilma Malborg.

Studiu din viața reală

de

Octave Feuillet.

(Urmare.)

II.

Primă-vara găsi pe Bernard, Angelica și Vilma reuniți în castelul d'Argennes. Acest castel situat lângă Vallon, este cel mai frumos domeniu din Vivarais. Locuința e veche de doi seculi. Aședată pe vârful unei coline încântătoare, la piciórele careia curge lacul Ardèche. Acest riu, cu malurile lui poetice și-a săpat calea peste o vale strimță între doi munți înalți. Imregiurul castelului se îndintind păduri de căștani, câmpii sămênate cu duđi, vii, pământuri lucrate și grădini. Vêrfuri acoperite cu zăpadă se înalță până la cer, și mărginesc orizontul de tóte părțile. Peste tótă suprafața acestei regiuni, care atinge Cevenii într'o parte și Auverina în alta, pământul a suferit grozave scufundături, a căror urme le păstréază ca amintire despre violentele jocuri ale naturii. Vulcanii s'au stins, dar craterele au rămas încă deschise; lavelle recite au lă-

noastră ne-am susținut, cu toate că viața noastră apare ca un fir roșu al sclavagiului. Urcarea pretenșiunilor ar mări violențele. Să nu uităm, că cei dela putere au ajuns acolo prin întâmplări nefericite și că puterea nu poate se dăinuiești. Se vor convinge odată, că vor trebui se trăească în cea mai bună armonie cu elementul, pe care voesc acum să-l nimicim de aceea:

Programul statorit la 1881 1884 și 1887 rămâne intact

Cu privire la abuzurile, ce se fac zilnic trebuie să le combatem. Raportul arată cum un ministru s'a mândrit, că a putut nimici legea esistentă, prin urmare spiritul de legalitate numai domnesce. Aduce exemple, cum un ministru se ingeră în scôla cu toate că forul suprem în biserica gr. or. sunt autoritățile bisericesci, dar ministrul trece peste legea sancționată de monarch; cum ministrul detrage din bugetul destinat pentru spriginirea preoților, pentru ca se ajutoreze pe cei ce fac servicii politice, făcându și un fond de dispozițiune cu basă imorală; cu astfelu de mijloce se dărapănă disciplina, s'a introdus volnicia, de aceea comitetul a cerut o organizare mai puternică și mijloce pentru a combate astfelu de lucruri și abuzuri, și e necesară susținerea presei.

Cu privire la memorandum, comitetul a avut motiv că a venit și a întrebat conferența. Memorandumul este o plângere contra nelegiuirilor guvernului. Domnii magiari ne cer imposibilul, ér acesta nu e lucru omenesc și făcut de oameni întregi la fire. De aceea s'a primit ca să fie întâiu lumea orientată și luminată asupra memorandumului să se publice materialul de gravamine și la timp oportun comitetul componend apoi memorandumul din acest material să-l asternă la înaltul tron.

S'a primit deci:

I. Conferența ia raportul comitetului spre știință.

II. Susține întreg și ne atins programul statorit la 1881, 1884 și 1887.

III. Conferența se îndatoréză a sprigin comitetul procurându i mijloce și susținend presa.

IV. Conferința aprobă motivele pentru-cari comitetul n'a asternut memorandumul la înaltul tron.

După primirea acestor puncte, dl referent mai face încă următoarele propuneri, după ce le introduce prin o vorbire escelentă și prin argumente puternice:

În virtutea aptitudinilor culturale ale poporului român comitetul se informeze la Budapesta, Viena, Berlin, Paris, etc. despre importanța elementului român; ne simțim membrii ai unei familii de 11 milioane și tindem la scutirea nêmului nostru; negăm că voim un daco românism, cum îl înțeleg vrășmașii nostri; dorim o patrie fericită și ținem la tronul habsburgic; dorim împreunarea economică și condamnăm tendințele de izolare; dorim înaintarea raporturilor economice cu România și sprigin convenția militară; ne adresăm poporilor conlocuitori pentru o împreună lucrare cu noi; importanța elementului român pe basă triplei alianțe o precepem și suntem conștienți că cu cât vom fi mai liberi în desvoltare, atât ea va fi mai forte și pacea mai durabilă.

După acesta președintele G. Pop se retrage și ocupă locul presiului dl V. Babeș, care s'a făcut obiectul celor mai vii ovațiuni. Se propune apoi noul comitet și se primesc cu aclamare următorii dni: V. Babeș, G. Pop, Coroian, Lucaciu, N. Cristea, Dr. Barcian, Dr. Diaconovic, Brediceanu, Dr. Mihu, Rotariu, Dr. Oncu, Dr. Mihály, Dr. G. Popa, Longin Hosszu, M. Popovici, I. G. Pop, V. Ignat, A. Filip, Dr. Murășan, L. Csato, Barba, Andreiu Cosma, Eugen Brote. Președintele mulțamesce adunării pentru buna ordine ce a domnit și interesul, ce l'a devoltat. La acesta răspunde dl Rotariu, mulțamind președintelui pentru buna conducere.

Adunarea generală a despărțământului III-lea al Asociațiunii transilvane.

Boița 15 Octobre.

După multe necasuri și întâmplări triste, cari s'au năpădit pare într'adins asupra comunei noastre, am avut totuși fericirea să petrecem o zi serbătorască, care a sters mult din impresiile dureroase, ce a avut să le sufere bravul popor boițan în zilele de mai înainte.

Și această serbătorască zi a fost ziua de 14 Octobre, în carea ne-a fost dat a saluta în mijlocul nostru pe comitetul despărțământului Asociațiunii transilvane, care în frunte cu zelosul seu dirigent și însoțit de alți onorațiori, a alergat cu drag la noi pentru a-și îndeplini misiunea grea și sântă, ce a luat.

Cred, că nu voi fi indiscret, dacă voiu înregistra numele oșpeților nostri; mai virtos, căci suntem mândri, că am avut astfelu de oșpeți și suntem mândri, că numai arare ori s'a mai întâmplat, că dnii nostri din Sibiu să vină în număr așa de considerabil, să se amestece în vorbă cu poporul și să povestescă cu el ca și cum n'ar fi nici o diferență de pozițiune.

Acești preestimați domni au fost: Nicanor Frateș, director; Ioan Popescu prof. sem.; Parteniu Cosma, direct. instit. „Albina“, Leontin Simonescu secret metrop.; Mateiu Voilean ases. cons.; Dr. R. Rosca, secret. consist.; Gherasim Candrea ases. consist.; Pantaleon Lucuța, asesor consist.; Nicolau Ivan, redactor, Ioan Broju, colaborator la „Tel. rom.“; Dr. Nicolau Olariu, adv.; Dr. Nicolau Vecerdea, avocat; Nicolau Măneguț, administrator protopresb.; G. Babeș, paroch; profesorii de la scôlele de fetețe Dr. V. Bologa și Dr. P. Șpan și câți-va membrii ai corului seminarial Andreian; ér din comunele vecine a luat parte: părintele protopop I. Căndea din Avrig, cu doi învățatori; părintele I. Prie, din Săcădate, părintele Necșa din Tălmăcel cu mai mulți membrii ai comitetului etc.

Dacă vom lua în considerare timpul forte posomorit al ernei prea timpurie, nu pot să mi espic acest fenomen, decât de un act forte imbucurătoriu pentru poporul nostru, act, care ți lasă impresia, că inteligența noastră este pătunsă tot mai tare de datorința, ce o are a veni în nemijlocită apropiere a poporului, a-i da sfaturi și a-l lumina.

Oșpeții nostri sibieni, cari au venit cale de trei ore și mai bine au sosit după 10 ore și au tras direct la biserică, unde se săvârșia sf. liturgie. Cântările liturgice le-a esecutat membrii corului seminarial „Andreian“, și noue ne-a fost dat să ne desfătăm în cântările armonioase, precise, și totodată se distingem mâna artistului de mâna primitivă, cu toate că și la noi în Boița putem dice, că avem cântăreți.

După săvârșirea serviciului divin, părintele Ioan Babeș, bineventă pe oșpeții sosiți și adresă câte-va cuvinte poporului, carele isbucni în strigari de „Să trăească“ la adresa oșpeților.

Păși apoi înainte sântului altariu directorul despărțământului, Preacuvioșia Sa părintele protosincel Nicanor Frateș, carele prin o vorbire mai lungă și pătunsă, dete povețe și învățături poporului, arată apoi scopul venirii domnilor între noi și îmbărbăta pe popor la activitate, ca împreună lucrând se putem aduce rōdele dorite și se ne împlinim datorința la altariul bisericeii și al națiunii. Cuvintele dēnsului au fost viu aprobate și intimpinate de „Să trăească“ repetite.

În numele comunei respuse la acesta vorbire dl notariu, promițând, că poporul din Boița cu toate că nu mai sunt timpurile din trecut așa de bogate, va face totul, ce-i va sta în putință pentru a ajuta și ei la scopurile ce le urmărește Asociațiunea transilvană pentru-că scopul Asociațiunii este ținta întregului popor român. Bineventând și dēnsul pe oșpeți în numele comunei politice, poporul repetă strigătele de „Să trăească“.

Dl prof. seminarial Ioan Popescu, laudă harnicia boițenilor, cari au biserică atât de frumoasă și o scôla atât de măreță, le aduse aminte, că cu ocaziunea unei scurte vorbiri a dēnsului, pe timpul când era șef al tractului, boițenii au subscris în 10 minute suma de 5000 fl. pentru fondul scolar. Ori ce jertfă ce se face pe altariul bisericeii și al națiunii este bine plăcută lui Dumnezeu. Poporul entusiasmă a isbucnit din nou în strigari de „Să trăească“.

După aceste vorbiri poporul se împrăscia pe acasă pentru ca să se reintōrcă, când se va da signalul cu clopotul. Timpul acesta de pausă îl folosiră oșpeții din Sibiu, ca se cerceteze frumoșele ținuturi din capul de jos al Boiței: „Turnul roșu“, care stă ca o mărturie a timpurilor trecute, când din acel loc să stăpănia o vale întinsă pe lângă Olt, prin care incurgeau turcii în Ardél.

Aici priveștea, ce se desfășură te pune în estas. Bătrânul Olt curge lin, ca și cum ar voi să prindă vestile românilor ardeleni, ca să le potă împărtași apoi fraților de peste carpați; ér piscurile singuratică, cari sdrăntuesc norii și înaltă măiestros fruntea pare că sunt puse să ți povestescă istoria țilelorbătrâne.

Cu ocaziunea acestei mici excursiuni oșpeții sibieni cercetară familia parochului Ioan Babeș, a harnicului econom Ioan Clôjă, a notariului I. Popa și a primariului Brătilesco. O deosebită plăcere era să priveștea la casele curate, la țesăturile și chindisiturile, cari împodobiau casele și cari arătau harnicia și iscusința femeii române.

La 12 ore s'a început ședința adunării în biserică. Cuvântul de deschidere al directorului a conținut multe momente însemnate părintele protosincel Nicanor Frateș se vede a-și fi pus de problemă a lucra din toate puterile pentru promovarea scopurilor noastre culturale și prin urmare pentru promovarea intereselor noastre naționale. De aceea se și espică ușor că cuvântul de deschidere a fost intimpinat cu vii aprobări.

Dl Mateiu Voileanu, secretariul comitetului, dete cetire cu o voce respicată raportului general, în care s'a spus activitatea comitetului. Din raport se vede, că comitetul a ținut șapte ședințe, că în urma arondării din nou a despărțământului a intrat în reionul acestui despărțământ 49 comune: că pentru premiul din concurs pentru învățatorii, cari vor dovedi

că au contribuit mai mult la lățirea legumăritului n'a intrat nici o cerere. Raportul s'a luat spre știință.

Se alege apoi o comisiune pentru încassarea tacselor, care se compune din domni: I. Babeș paroch, Brătilesco primar și Dr. Vecerdea

Resultatul a fost îmbucurătoriu. Dându se cetire membrilor contribuatori s'a constatat o sumă de 316 floreni la care a încurs: dl secretariul consistorial Dr. Remus Rosca cu suma de 100 fl. dl econom Ioan Clôjă cu suma de 100 fl. ér ceilalți bani s'au încassat dela membrii ajutoțari, între cari bătrâna văduvă Paraschiva Clôjă cu suma de 10 fl.

S'a enunțat de membrii pe viața dnii Dr. R. Rosca și Ioan Clôjă, membru nou Dr. N. Vecerdea și preste trei deci membrii ajutoțari.

În decursul înscrierilor de membrii s'au citit două disertațiuni, una de dl Dr. V. Bologa despre o veche mănăstire din părțile Geoagiului, lucrată cu mult studiu*) ér a două a fost o conferință despre V. Alesandri și scrierile sale de dl I. Broju. Dl I. Broju, arătend perderea cea mare, ce o a cauzat mōrtea acestui ilustru bărbat de model și patriot în puterea cuvântului a stăruit apoi mai cu sēmă asupra poeziilor, care le-a cules din sufletul poporului român, asupra poeziilor, cu care a îmbărbătat pe acest popor la desteptare a legendelor și a poeziilor, în cari a cântat vitejia ostașilor români, cari au plecat la rășboiu pe căile bătute de Mihai și Stefan. Disertațiunea acesta a provocat o impresiune de tot favorabilă și a fost intimpinată cu urări de „Să trăească“.

Terminându se ședința abia cătră 3 ore oșpeții au fost invitați în frumoșă sală a edificii scolare, în care s'a dat un prând bogat de 70 cuverte. Sala era forte frumos împodobită cu lucruri ale femeilor române, și cu intimpinarea: *Mulți ani trăească, ce-i ce se jertesc pentru poporul român.*

Șirul toastelor a fost deschis de dl director al despărțământului Prea cuv. Sa părintele N. Frateșiu care în termini aleși a laudat harnicia poporului român din Boița, prin a căru harnicie comuna se poate numera între cele mai de frunte. La acesta vorbire a răspuns dl notar, esprimându și pe de o parte durerea despre perderile, ce a avut să sufere comuna în timpul din urmă, pe de altă parte bucuria, că cu toate acestea boițenii s'au sciut afirma.

A ridicat apoi păharul dl redactor N. Ivan pentru noul director N. Frateșiu, pentru al căru zel ne poate fi garanță trecutul de 20 de ani, cât timp a fost secretariul consistorial și tot dl N. Ivan a toastat pentru dēnsul Parteniu Cosma, carele a contribuit pentru ridicarea scôlelor de fetețe și contribue și ați în mēșura cea mai mare pentru susținerea lor. Dl Ioan Popescu a ridicat păharul pentru buna armonie ce esistă între reprezentanța bisericescă și cea comunală și prin acesta concordie s'a promovat lucruri atât de frumoșe în comună. Notariul comunei a răspuns că o parte însemnată se cuvine dlui I. Popescu, care ca șef al tractului a ridicat scôla cea frumoșă și o a întemeat cu un fond, care trece ați preste 13,000 fl. Dl Parteniu Cosma răspundend, toastului dlui Ivan a accentuat, că nu-și poate închipui om și mai ales român, care se nu promoveze după putere interesele românesci, dēnsul ridică păharul pentru președintele Asociațiunii G. Barițiu, care și-a făcut orecum petrecere de predilecțiune prosperarea scôlelor de fetețe și preste tot a Asociațiunii transilvane. Se mai ținură și alte toast, între care mai momentos a fost al bravului econou Clôjă; carele se vede a fi pătuns mai adenc în scopul cel urmărește Asociațiunea prin ținerea adunărilor despărțământelor pe sate și acesta este în prima linie: venirea în contact a poporului cu inteligența.

În tot decursul mesei ne a delectat plăcut membrii corului seminarial, cari au esecutat mai multe cântări cu o precisiune admirabilă și un efect de tot satisfăcător. Asemenea sau produs în cântare și alte persōne.

Masa a fost ridicată prin directorul despărțământului: carele a accentuată că cu drag a venit la harnicii boițeni și cu trag se despărțesc din mijlocul lor. Uralele celor de față au ajuns culminațiunea.

Incheem aceste șire, accentuend din nou, că interesul, ce l'a dovedit și de astădată bărbății puși în fruntea despărțământului, este o garanță pentru un viitor mai bun și în special comuna Boița se poate simți fericită, că actualul director și-a inaugurat activitatea în comuna Boița sub auspicii atât de imbucurătoare.

—br.—

Utilitarismul în scôla.

V.

În cele de până aci atinse, referitoriu la aplicarea principiului utilitarismului în scôla, am luat în socotință numai obiectele de învățământ.

Dacă ne vom uita mai departe decât noi, vom afla că esistă scôle, unde spre pildă ocură mitologia veche, constituțiunea patriei, economia câmpului etc. ca obiecte separate. Ba chiar și în pedagogiul

*) Veđi Nr. de ați.

statului din Budapesta aflăm obiecte, ca constituțiunea patriei, statistica etc. Încă dacă nu me înșel și la frații greco-catolici se află constituțiunea patriei, cel puțin eu cunosc un manual de școlă cu atare titlu. Nu ne este scopul de astădată să facem o analiză a planurilor de învățământ, ci voim numai să îndigăm influința principiului amintit chiar și asupra planurilor de învățământ.

Tote aceste obiecte separate sunt nesce sfătoșii pedagogice și acei ce le au introdus au voit să se arie și ei aici cu ceva „nou“, ăr lumea laică, carea de comun spre paguba educațiunei și instrucțiunei hotăresce în cestiuini de aceste cardinali în cultura noastră, s'a frapat la noutatea ideii și frapată de ea a îmbrățișat-o și a buciemat-o ca o inovațiune introdusă sub egida ei.

Așa s'a întemplat și la alte popore, așa se întemplă și la noi, când omenii nepricetători și viră nasul pretutindenea, deci densesii ar trebui să scie, că virindu-și-l acolo, unde se pricep, sunt de mii de ori mai folositori societății omenesci.

Este acesta deci o aberațiune din cele mai mari în cultivarea poporelor și a națiunilor și a fost și va fi, cât timp va exista ea, un mare reu în cultură.

Introducându o noi astfel de obiect în planul școlilor populare, cu încetul pe încetul am făcut din școlile educative școle profesionale, de specialitate și prin acesta am dat o lovitură de mörte culturale noastre, ne am nimicit, ne-am omorit pe noi înșine. Cultura noastră va trebui să piară munca noastră va rămâne zadarnică și o altă muncă, o altă cultură va trebui să vină în locul ei, ca să regenereze viața cea mörta a omenimei.

Așa a fost în cursul istoriei, așa va fi acum și totdeauna, căci în planul prevedinței nimenea nu pöte străbate cu totă înțelepciunea cuiva.

Se atingem acum o altă parte a școlii noastre, unde de asemenea pöte să aibă intrare validitatea principiului de sub întrebare.

Acastă se pöte întempla atunci, când învățatoriul în cursul instrucțiunii continuu va ave în vedere și nefolosul și ori și ce lucrare a sa va fi făcută cu premeditare în această direcțiune. De ce să va trece vre-o öra nu va trece și s'au în care copii să fi învățat ceva, pe care să pöte să se aibă părinților acasă. Se pricepe, că aici se bucurie, căci mulți părinți în nepricetă pot momi cu rezultate momentane, ba în totă lumea laică după cum ne putem convinge la facerea esamenelor*) este satisfăcută prin rezultate momentane.

Așa sciu se judece laici, ei n'au ochi, se vadă mai afund și sunt satisfăcuți, ba prea satisfăcuți, prin nisce rezultate momentane.

Ei nu și-au dat nici odată ostenelă, ba döră nici organele de supremă inspecțiune se mörge în școlă la începutul anului școlariu, se facă studii asupra stărei sufletesci a elevilor, se mörge apoi în decursul anului și apoi la finea anului, numai astfel făcând să și dea verdictul de „prea bine“.

Domnia lor nu și dau silința se facă aceste studii și de aci vine, că nu sciu să prețuască pe învățatoriul harnic, nu sciu să-l remunereze, ci aruncă totă gloria asupra acelor, cari nu o merită. Un om onest, de omenie și cu suflet curat, când aude astfel de laude, se inveninază și desperază a afla un pic de bunătate în lumea acesta.

Etă dar unde pot se duca teoriile, pe cari omul nu le supune forului judecătoresc a pedagogiei și nu astéptă de aici verdictul hotărîtoriu și singurul adevărat.

Este deci falsă de trei ori falsă procederea acelor învățatori, corporațiuni școlari, autorități supreme școlari, cari duc școlă pe povirnișul acesta. Ei nu o vöd, nu o pricep și pentru numele lui Dumnezeu, de ce se mestcă, comițând cel mai grozav păcat cultural din lume.

Pörte și treba lor acasă și vor fi mai vrednici de stima societății, lucre în bransa lor și vor bine-merita dela națiune, dar înțelegă odată, că ei sunt periculoși pe terenul apucat, căci de nu vor înțelege îi va înțelege lumea și atunci ne temem, că va fi mai rău.

Sustinem deci pe basa cercetărilor de până aci că Idealismului, ăr nu Utilitarismului voim noi să-i se aducă jertfe în școlile noastre populare, căci voind noi pe acela am voit și pe acesta. După cea mai nouă metodă herbart-zilleriană, după care noi deja și propunem, de când am păsit pe acest teren, punctul de mănecare este viața practică și sfârșitul lucrării noastre metodice este ărăși viața practică.

Aceste însă sunt numai mijloce pentru un scop mai înalt pentru dezvoltarea unei vieți spirituale organizate astfel, încât din ea să rezulte, o viață bună adevărată, onestă o viață morală, un caracter moral-religios.

Asupra acestei căli psihologice-metodice am atras continuu atențiunea scumpei noastre învățătorimi

române, de pe atunci, de când eram elev al acestei școlii în seminariul academic pedagogic din Iena.

Atrag și acum din nou atențiunea numitei învățătorimi și o rog să cötască și rescetască lucrările mele, din cari tötö va afla că transpiră unul și același spirit: spiritul entusiasmului pentru această învățătorime, și pentru iubitul nostru popor român. Dr. Petru Șpan.

Cronică din Zarand.

Cestiuni școlare.

(Urmare)

Zarand, în Octobree, 1890.

Ceva despre pedepse. Opiniunile lui Schleiermacher relativ la aceste.

Pentru că îndată ce un învățatoriu e necesitat a plica pedepsa, este semn că întreaga influință educativă, a rămas până atunci fără succes, și puterile morali, nu sunt de ajuns escitate și dezvoltate.

Trebuie să constatăm însă și aceea că în multe casuri voința de a face ce e drept nu lipsesce, lipsește însă puterea de a executa ce voim.

În dezvoltarea omului nu sunt anumite puncte despre cari să se pötă dice, că aici se începe o anumită perioadă de dezvoltare. Așa de exemplu nu a fost încă pedagog se fi putut spune, când se începe la un prunc perioada de imitațiune, și când el începe să raționeze, fără a mai imita orbesce pe cei din giurul lui.

Din aceste considerante și încetarea pedepsei are să se facă pe încetul.

Factorul moral, carele trebuie se fie împreunat cu ori-ce pedepsă este: resimțul moral, pe carele îl manifestază educatoriul față de elev, căn face rău.

Manifestarea acestui resimț numai atunci și are efectul seu, dacă consciința și rațiunea elevului este destul de desceptă spre a se puté produce în el simțul de rușine. Unde acesta nu se întemplă, pedepsă trebuie să obvină, trebuie să încete însă în același grad, în care am observat, că se desvölta simțul de rușine prin resimțul moral al educatoriului.

Pretensiunea unora, ca învățatoriul se pedepsească fără a da semne de öre care întărire, este falsă, și dacă s'ar putea constata că un învățatoriu pedepsește și în același timp și rămâne cu totul indiferent, atunci acesta ar însemna prolongirea pedepsei corporale.

Resimțul moral manifestat, este acela carele sântesce durerea, și cu cât este mai mare impresiunea cauzată prin acesta asupra pruncului, cu atât mai mult ne apropiem de încetarea pedepsei.

În familie și în școlă, modul de pedepsire nu pöte fi același. La ori-ce pedepsă sunt două lucruri de deosebit, motivul pedepsei acesta e ceva interior, și exteriorul, rezultatul pedepsei. A pedepsi o faptă fără niciun motiv, n'are înțeles. Resultatul unei acțiuni, totdeauna e acela și fie basa ori și care.

Se nasce acum întrebarea öre trebuie se luăm în considerare motivul când pedepsim?

În educațiunea publică nu este acesta cu puțință totdeauna; fiecare acțiune, ce produce conturbare trebuie pedepsită, din punct de vedere al ordinii generale. Acesta e regula generală, careia trebuie să se supună și educatoriul. Prin acesta nu voim a dice că școlă să și aibă legile sale de pedepsă ca și statul. Învățatoriul însă trebuie se aibă mână liberă în schimbarea acelor.

În educațiunea de casă, putem lua mai mult în considerare partea internă a unei lucrări dar și aici ar fi lucru förte nenatural, dacă părinți și ar impune anumite norme generali. Spiritul familiar, și reciproca iubire între părinți și prunci aduce cu sine, ca pruncul se nu pötă observa, că părinți sunt înșiși constrinși a ține anumite prescrieri și anumite reguli.

Dacă o pedepsă nu și ajunge scopul, ea devine stricăciösă. Tocmai de aceea dela început trebuie se fim cu băgare de sémă ca pedepsele să și ajungă scopul. Acesta se pöte întempla numai atunci, când impresiunea pedepsei întrece plăcerea de a face ceva și oprit, la din contră pruncul se dedă cu pedepsă, și vom fi constrinși a o înăspri în loc de a înceta cu ea.

Impresiunea unei pedepse cresce, dacă omul o aplică la prunci mici imediat după comiterea faptei rele. La prunci mai mari, trebuie se fim cu grijă, că în momontul pedepsirei, să se intrunescă mai multe, ca astfel impresiunea se fie mai durabilă, și chiar se rămână nestérsă în inima elevului.

În primii ani ai vieți pedepsă e dresură mai târziu ea devine doctrină.

În urmă se vedem raportul între disciplină și pedepsă în înțelesul lui Schleiermacher.

Reacțiunea proprie pedagogică este disciplină.

Reacțiune este însă și pedepsă. Deosebirea însă e aceea că disciplina nu se mărginesce numai a debilita înclinațiunile elevului, cari lucră contra educațiunei, ci se nisuesce a subordina aceste înclinațiuni, altora nisuințe mai nobile. Ce e drept, și pe-

dépsa dacă se aplică bine, produce ot ace a și rezultat ca și disciplina adecă dedarea morală.

Pe la finitul educațiunei, elevul trebuie se ajungă acolo, ca moralul lui se fie în stare a învinge sensualitatea; altcum în totă vieța va ave parte de pedepsă și disciplină.

Dacă omul a devenit, ceea ce trebuie să devină atunci el însuși va recunösce, că ceea ce a devenit are se o mulțemescă pedepsei și disciplinei. El însuși va încuviința și acesta este apoi semnul cel mai învederat, că în pedepsă nu a obvenit nemica necuviincios.

O aprobare a pedepsei din partea celui adult va ave loc numai atunci, dacă pedepsă pe trépta inferiöră este îndreptată întracolo, ca ea se încete pe trépta mai superiöră de dezvoltare, și în fine după completarea educațiunei ori ce feliu de pedepsă se nu mai fie de trebuință.

Tot acesta este și ținta disciplinei, prin urmare contrastul între pedepsă și disciplină este numai relativ.

La un prunc ascultarea se pöte privi ca o directivă a voinței, și și are originea în simțul de atăr-nare. Neascultare este numai o întrerupere momentană a voinței. Pruncul simte în momontul când e predominant de vre o lucrare pasionată, că voința lui nu e liberă.

Disciplina intră la mijloc, spre a conserva simțul de libertate, și în urma dedării sau a desvölțului l face pe prunc stăpân preste voința sa, îi ascură libertatea. Pedepsă urmază imediat faptei, disciplina din contra numai atunci vine la mijloc dacă elevul a ajuns la cunoscința de așa pute face o idee clară despre fapta lui. Disciplina se aplică, când elevul a făcut o faptă pe care el însuși și nu o voescce, ea se referesce la simțul personal al elevului; ără pedepsă are în vedere simțul comun. Cu cât mai förte este simțul de libertate, cu atăta este mai mare simțul de libertate cu atăta este mai mică opozițiunea contra disciplinei, de aceea pruncii binededați, se simt prea bine sub o disciplină strictă precând prunci reu dedați sub o disciplină strictă sunt ca și sub o pedepsă. Correspondentul

Ruinile Mănăstirei din Geoagiul de sus.

Deschid cartea „scripturilor române“ ca să scot la ivelă unele întemplări din viața străbunilor noștri, cari cred, dacă au fost mari sau mici nu e vina noastră, dar a căror pomenire și în zile de urgie, ne e dragă, ne e sfântă. Și nu merg mai departe în zilele bătrâne decât cu vre o 400 de ani, când țerile noastre ajunsesse în cea mai mare zăpăcälă. Când o strajnică nerându-lă băntuia pretutindenea, căci armatele turcesci sdrobiseră cu desevărșire puterile crăimei noastre, trecend prin ascuțitul sabiei însuși craiul țerei Ludovic al II-lea la 1526.

Atunci, rămase țera fără căpetenie, și deveni mörul de cörtă între turci, nemți și magiari, între cari s'a și dărăburit mai în urmă. În acel timp multe fărădelegi s'au petrecut pe pământul nostru, multe bătai sängeröse și sfășieri îngrozitöre, adesea între frații de aceleași sânge. Și nu odată s'a întemplat, că voivozii români din Moldova și Muntenia au trebuit să trecă munții și să tăbărescă în țera noastră, ca să stabilescă aici linistea între popore.

Străbunii noștri pe acele vremuri, locuiau mai ales în părțile muntöse ale Ardélului. Și cât făceau împreună sasi cu ungurii și cu secui (Verantz) atăta erau ei în privința numărului. Dar legea țerei totuși nu voia să-i cunöscă; căci în dietă și pretutindenea se vorbia numai de trei popore îndreptărite la bunurile țerii, anume de unguri, sasi și secui. Pe românii îi socoteau de iobagi, robi ai pământului, buni numai pentru lucrul lui. De aceea la 1848 striga cu glas tare fericitul Murășan: se scuturăm jugul, ce „din seculi ca vitele-l purtăm.“

Pe aceste timpuri de năpaste, la 1556, ajunge Ardélul sub deplina stăpânire a Isabellei, vöduna crăiasă a fostului voivod al Ardélului și rege încoronat al Ungariei Zapolya. Ea purta cărma țerei în numele fiului ei Ioan-Sigismund, și de însemnat e, că două lucruri mari se petrec sub domnia ei.

Pe 25 Nov. 1556, se conchiamă dieta țerei la Cluș, prin care se pune temelie voivoșilor naționali în Ardél, de viță magiară, cari un véc și jumătate hotăresc destinele țerii. Apoi se întemeează și întăresce credința cea nouă, reformațiunea, calvinismul primit de magiari și luteranismul de sasi. ăr bisericeii catolice i se aplica cea din urmă lovitură prin nimicirea episcopiei de Belgrad, și prin prefacerea averilor ei în averi lumesci pentru acoperirea trebuințelor țerii.

Pe 1 Iunie 1557, se convöcă o nouă dietă la Turda. Aici, pentru domolirea frecărilor religio-nare, se proclamă libertatea religiunei: fie-care să urmeze legea care-i place. Tot atunci

*) Veđi „Școlă și Familia“ din 1888.

în favorul reformațiunii, se hotărăse: ținerea sinodurilor bisericesti naționale.

Aceste se petrec cu străinii. Dar sub crăiasa Isabela și virtutea românului e încăva cunoscută. Și bărbăția lui e apreațiată încăva. Feciorul ei învață limba română alături de celelalte limbi ale patriei și apusului. Țr românilor bănațeni le întărește privilegiile, ce ei le obținuse încă dela cei dintăiu regi ai Ungariei, în semn de mulțămă, pentru „scutirea și aperiarea valurilor Dunării” în potriua năvălirilor turcilor.

Și românilor ardeleni le face un bine. În anul 1557 în care s'a nimicit episcopia catolică de Belgrad, românilor ardeleni le dă un episcop, pe învățatul Christofor din mânăstirea dela Geogiul de sus (Fe-Diod) prin următoarea diplomă:

„Noi Isabela, din mila lui Dđeu regina Ungariei, Dalmației, Croației etc. facem cunoscut prin această tuturor, celor ce se cuvine, că Noi atât după rugăciunea unor credincioși ai noștri din partea cinstiului și evlaviosului bărbat Christofor făcută către Maiestatea Noastră, cât și din meritele și vărțile și științele deosebite de limba și literatura grecăscă, cu care am înțeles, că este inzeștrăat am hotărât, să i dăm acestui Christofor episcopatul mânăstirei Fel Diod cu toate ținuturile, veniturile și foloșele, care le au avut din vechime acel episcopat însă cu aceste condițiuni, ca el din aceea mânăstire se mărturisăca legea grecăscă tuturor celor ce se cuvine, să i învețe, și se cërte, și se pedepsăca pe cei cu purtări rele, și întărim această dare prin puterea acestei cărți. Din care pricină ve recomăndăm voue tuturor preoților, călugărilor și tuturor ómenilor de ori ce stare și condițiune, cari măturisesc legea grecăscă precum s'a đis și mai sus, că

de aici înainte să cunósceți pe pređisul Christofor de episcop al mânăstirei Fel-Diod, se ascultați de densus, și se ve supuneți lui, și să i dați, și se faceți să i se dea toate veniturile, cari au obicinuit a se da lui din vechime, sau omului lui, care va arăta această carte, fără nici o împotrivire: altmăntrelea se nu faceți. Acesta carte s'a recitat și s'a dat arătătorului. Dat în Alba Iula, Vineri după Dumineca Bucurațive, anul Domnului 1557. Isabela regina” m. p.

Varietăți.

* (Dar preainalt). Ni-se scrie din Bălan următoarele: Majestatea Sa preagrațiosul nostru împărat și rege, s'a îndurat preagrațios a dărui 400 fl. din cassa Sa privată, pe sēma locuitorilor din A Bălan (Almás Balázsháza) nenorociți prin foc — cari primind amănă câte 50 fl., 40 fl., 30 fl., 20 fl., 15 fl., 10 fl. și 5 fl., între lacrimi de bucurie strigau să trăsăca Majestatea Sa!

* (Noul protopresbiter al tract. Sibiiu.) Eri la 4 óre a sosit în Sibiiu noul protopresbiter, dl Ioan Papiu, însoțit de preste 40 călăreți mai ales învățatori și mai multe trăsuri cu preoți, cari l'au întâmpinat la marginea tractului. În Sibiiu a fost binevenat de comitetul parochial în frunte cu d-nul Parteniu Cosma; apoi s'a prezentat în corpore preoțimea și învățătorimea din tract.

* (Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu.) La 1 Novembre a. c. st. n. órele 4 1/2 după amăđi, va ținé comitetul acestei reuniuni o ședință în sala cea mică a comitatului, în care vor fi luate în deșabere următoarele obiecte:

1. Propunere în privința lățirii opului „jó egészség” trimis de ministru.

2. Propunere în privința sumelor votate spre distribuire pentru cura medicală a copiilor sēraci și morboși.

3. Propunere cu privire la distribuția dărei de sēma pre anul curent.

4. Comunicate, respective alte propuneri.

* (Sf. sinod din România.) Sămbătă di-umēța s'a oficiat în catedrala metropoliei serviciul divin pentru chemarea sf. Duch, în fața prea sfinților membrii ai sf. sinod prezenți în capitală, după care a urmat deschiderea sesiunii de tómnă a sf. sinod al României prin cetirea de către comisariul guvernului, în persóna dlui Th. Rosseti ministrul cultelor, a decretului regal de convocare.

Sf. sinod nefiind în număr canonic, și-a amănat ședința pe Luni, pe când și-a anunțat sosirea mai mulți P. S. episcopi.

I. P. S. metropolit-primat a comunicat primirea unei note telegrafice din partea sanctității Sale Dionisie al V lea, papa al nōuei Rome și patriarh ecumenic al ortodocsiei, prin care arătēnd starea de doliu și persecuțiune a maicei biserici, o recomăndă împreună cu sanctitatea sa rugăciunilor sf. biserici autocefale a României. Acestui document a rămas a se da cetire sf. sinod în ședința sa plenară de Lunia.

Loterie.

Mereuri în 29 Octobre 1890.

Brünn: 61 88 44 10 12

Nr. 6310 Plen.

[492] 1—3

CONCURS

pentru conferirea stipendiilor și ajutoarelor din fundatiunea „Andronic” pe anul 1891 prin această se escrie concurs cu termin până în 31 Decembre stil. vechiu.

La aceste ajutoare pot concura:

I. *Invěțăcei*, de ori ce meserie.

II. *Sodali*, cari s'au eliberat în decursul anului 1890 și

III. *Sodali*, cari petrecând cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor, au dat doveđi despre desteritatea și hărnicia lor pentru a se puté face măestru:

Toți cari voesc a concura la stipendii și ajutoare au se producă în general:

1. Carte de botez.

2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților.

3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului, și fiind și acesta căsătorit și despre familia densusului: în atestat avēnd să se cuprindă și arătarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecuentăca scóla și câți se mai află la vr'o meserie.

Afară de recerințele aceste generale au se mai arete în special:

1. *Invěțăceii*:

a) că au implinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat cu succes bun, cel puțin scóla poporală;

c) că au încheiat contract cu măestrul, și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale (protopretore, ori magistratul) avēnd al alătura la concurs în orginal, sau în copie autentică.

2. *Sodali*:

a) că au terminat periodul de învățatură în decursul anului 1890 ceea ce vor dovedi prin atestatul au torității industriale (§. 67 art. de lege XVII, 1884);

b) că au purtare bună și fac sporiul mulțămitoriul, și această o vor dovedi prin atestatul măestrului, eventual cu cartea de lucru;

c) se arete ce limbi sciu vorbi și scrie, prin atestat dela măestru;

d) eventual că aparțin ca membrii la vre-o reuniune de meseriași această o vor dovedi cu atestatul dela reuniune.

3. *Sodali* ce sunt în condițiune a deveni măestrii:

a) se aibă certificatul de măestru

b) să fiă lucrat cel puțin șese ani consecutivi, ce vor dovedi cu atestatele dela măestrii, la cari au lucrat;

c) în cerere se arete anume: unde voesc a se așca ca măestrii, ce feliu de mijloce în hani mai au pentru a și începe meseria pe scotóca lor, apoi să producă și alte documente recomandatóre.

Dela toți concurenții de ori-ce categorie se recere ca cererile se fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie și adresate consistoriului archidieceșan gr. or. din Sibiiu și să le înainteze aici cel mai târđiu până la 31 Decembre 1890 stilul vechiu.

Din ședința plenară a consistoriului archidieceșan, ținută în Sibiiu la 1 Octobre, 1890.

Dr. II. Puscariu,

archimandrit, vicariu archiepiscopesc.

N. 592.

[493] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului nou sistemisat de al III lea învățatoriu la scóla poporală gr. or. din Turcheș, protopresbiteratul Brașovului I al Brașovului, se escrie concurs în „Telegraful Român” cu termin de 30 đile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt: în bani gata 210 fl., între cari sunt computate și venitele cantonale; patru stângini de lemne, din cari se va încălđi și scóla și cartir liber.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și asterne cererile lor, instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschiș.

Brașov, 24 Septembrie, 1890. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului I al Brașovului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Peirc,
protopresbiter.

N-. 625.

[494] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci la scólele din comunele mai în jos scrise a subsemnatului protopresbiterat, să escrie concurs cu termin de 15 đile dela prima publicare în această foie oficiósă,

1. Bedeciu, cu salariu de 250 fl. cartir și lemne de foc

2. Mânăsturul român, on salariu de 180 fl., cartir și lemne de foc.

3. Muntele rece, cu salariu de 140 fl., cartir și lemne de foc.

4. Panic, cu salariu de 100 fl., cartir și lemne de foc.

5. Rișca, cu salariu de 60 fl., cartir și lemne de foc.

6. Rogojel, cu salariu de 160 fl., cartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au a-și asterne concursurile lor, până la terminul sus indicat, instruite conform legilor în vigóre, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetele parochiali.

Cluș, 27 Septembrie, 1890.

Tuliu Roșescu,
adm. protopresb.

Nr. 533'

[495] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de caplan din parochia de clasa a III-a Olpret, protopresbiteratul Deșului, prelângă neputinciosul paroch Vasiliu Gog de acolo, prin această se escrie a doua-óra concurs cu termin de 30 đile dela prima publicare în điarul „Telegraful Român.”

Fiitorul capelan conform declarațiilor parochului, făcute la 15 Iuliu a. c., are drept la jumătate din toate venitele parochiali anuali, statorite de către sinodul parochial eștraordinaiu ținut la 8 Iuliu a. c. în sumă totală 404 fl., 90 cr., prin urmare la suma de 202 45 cr. anuali.

Specificarea acestor venit vedé la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Concurenții au a și asterne cererile instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschiș.

Deș, 26 Septembrie, 1890.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. or. „Deș” în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Teodor Herman,
protopresbiter.

Nr. 232.

[484] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în vacanta parochie gr. or. din Stremți protopresbiteratul Alba-Iulia

se escrie concurs în urma prea grațioșei ordinațiuni consistoriale ca sena bisericesc dato 15-lea Maiu 1890 Nr. 2983 B. cu terminul mai jos indicat.

Toțe venitele acestei parochii venită vacantă s'au regulat în comitetului parochial ținut în Aprilie 1890 și dau un număr de 929 fl., 50 cr. 29 fl. compete Cantorelelor și sumă are fiitorul parochial cartir, neavēnd parochia casa parochială corespuđtóre.

Doritorii de a ocupa acest post parochial, au a-și asterne concursurile lor conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în termen de 30 đile dela prima publicatiune observēnd, cum că concurenții se pot informa despre starea parochiei la oficiul parochial și protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Alba-Iulia, 24 Septembrie 1890.

In conțelegere cu comitetul parochial

Alesandru Tordășan,
protopresbiter

Nr. 581.

[485] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățatori dela scólele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișórei, se escrie concurs cu terminul 15 đile dela prima publicare în điarul „Telegraful Român.”

1. Mucundorf, cu salariu anual de 150 fl. v. a., cartir și lemne pentru foc.

2. Hendorf, cu salariu anual în bani 80 fl. 12 parcele de pământ, dreptul de a ingrășa un rimătoriu de la ghindă, cartir gratuit și lemne pentru foc; cu îndatorirea a ținea strană în dumineci și sērbători.

3. Șarpatoe, cu salariu anual de 90 fl. cartir și lemne de foc.

Cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre, să se înainteze subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat.

Sighișóra, 26 Septembrie 1890.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

Demetriu Moldovan,
adm. prot.